

Strategi
» Program
Plan
Policy
Riktlinjer
Regler

Borås Stads

**Program för tillgänglighet,
delaktighet och jämlikhet för personer
med funktionsnedsättning**

()
()
()
()
Fastställt av: Kommunfullmäktige

Datum: 17 december 2009

För revidering ansvarar: Kommunstyrelsen

För ev uppföljning och tidplan för denna ansvarar: Se rubriken Utvärdering och revidering

Dokumentet gäller för: Alla nämnder och förvaltningar

Dokumentet gäller till och med: 2013

2 Program för tillgänglighet

Program för tillgänglighet, delaktighet och jämlikhet för personer med funktionsnedsättning

Förord

Borås Stad vill med detta program förstärka sina insatser för att göra samhället tillgängligt för alla medborgare. Programmet är ett tvärsektorielt styrdokument som redovisar den politiska viljeinriktningen och ger en översikt över vad som ska göras för att förbättra för människor med funktionsnedsättning.

Programmet ersätter inte den betydelsefulla lagstiftningen för personer med funktionsnedsättning, utan är en konkretisering av kommunens ambitioner för personer med funktionsnedsättning. Programmet är en del i processen att förändra samhället och ska leda till att undanröja brister och hinder som idag hindrar full tillgänglighet, delaktighet och jämlikhet.

Programmet handlar om åtgärder som Borås Stad själv kan fatta beslut om. Det finns en rad frågor av stor betydelse för personer med funktionsnedsättning som beslutas av staten, regionen eller av privata personer eller företag. Sådana frågor berörs inte i programmet. Det kan finnas anledning att överväga hur Borås Stad kan påverka affärer, restauranger, banker, post etc för att öka tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning.

Programmet sträcker sig över en planeringsperiod på ca fyra år, 2009-2013.

Syfte

Syftet med detta program är att

- fastställa inriktning och prioritering för Borås Stad i arbetet med att införliva funktionshinderperspektivet i kommunal verksamhet.
- konkretisera den politiska viljeinriktningen genom att föreslå åtgärder för att nå uppsatta mål, slå fast ansvar, tid och finansiering.
- uppnå ett systematiskt, kvalitetssäkrat arbete som genom samverkan leder till ett tillgängligt samhälle.

Borås Stads prioriterade områden

Generellt sett har personer med funktionsnedsättning sämre levnadsvillkor än andra. Det gäller såväl i Sverige som i andra länder. Flera svenska studier visar betydande skillnader i livsvillkor för personer med och utan funktionsnedsättning.

Funktionsnedsättningens omfattning och varaktighet kan variera. En del har stora och livslånga svårigheter i det dagliga livet, medan andra har svårigheter vid vissa tillfällen eller under en begränsad period. En del funktionsnedsättningar är synliga, medan andra inte syns utåt.

Kommunens anställda ska ges konkreta verktyg för att införliva funktionsnedsättningsperspektivet när de planerar och bedriver kommunal verksamhet på alla nivåer. Det är billigare att göra rätt från början än att tvingas göra olika anpassningar i efterhand.

Redovisningen av våra prioriterade områden bygger på FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och dess 50 artiklar. Alla artiklar är viktiga, men Borås Stad har valt att prioritera vissa områden under den här programperioden.

Artikel 8

Medvetande om situationen för personer med funktionsnedsättning

Borås Stad ska verka för att öka medvetenheten i hela samhället om personer med funktionsnedsättning, för att främja respekten för deras rättigheter och värdighet, samt för att öka kunskapen om kapaciteten och kunnandet hos personer med funktionsnedsättning. För att klara detta ska Borås Stad löpande utbilda sin personal.

Artikel 9

Tillgänglighet

Borås Stad ska identifiera och undanröja hinder för tillgänglighet. Det gäller

- byggnader som skolor, bostäder, särskilda boenden och arbetsplatser, andra anläggningar, liksom vägar och transportmedel
- information, kommunikation, kollektivtrafik och annan service, däribland elektronisk service och service i nödsituationer.

Borås Stads lokaler ska vara tillgängliga för alla senast år 2010.

Artikel 24

Utbildning

Ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning ska ha lika möjligheter på grundskole-, gymnasie- och vuxenutbildningsnivå. Detsamma gäller barn till vuxna med funktionsnedsättning som begränsar deras möjlighet att stödja barnet i skolarbetet. Utbildningen ska vara integrerad med den ordinarie utbildningen, om inte särskilda skäl talar för annat.

I Borås Stads skolplan framgår att skolan ska garanteras resurser för elever i behov av särskilt stöd, och upprätta ett åtgärdsprogram som ett pedagogiskt redskap.

Artikel 25/26

Hälsa, habilitering och rehabilitering

Borås Stad ska ansvara för att personer med funktionsnedsättning får den vård de behöver på grund av funktionsnedsättningen. Vård ska ges dels till personer i särskilt boende, dels som hemsjukvård i ordinärt boende till dem som har en diagnos eller funktionsnedsättning som motiverar att sjukvården ges i hemmet, och dels efter de behov som uppstår i kommunens dagverksamhet.

Borås Stad ska ansvara för att personer med funktionsnedsättning genom habilitering / rehabilitering når och behåller största möjliga självständighet och funktionsförmåga. Det ska ges möjlighet till utbildning för personal som arbetar med habilitering och rehabilitering

Artikel 27

Arbete och sysselsättning

Borås Stad erkänner rätten till arbete för personer med funktionsnedsättning på samma villkor. Borås Stad ska verka för att personer med funktionsnedsättning får samma möjligheter som andra till produktivt och inkomstbringande arbete. Borås Stad ska vara ett föredöme när det gäller möjligheter för personer med funktionsnedsättning att få eller behålla arbete. Borås Stad ska medverka till att personer med funktionsnedsättning får en för individen meningsfull sysselsättning.

Artikel 30

Kulturliv, rekreation, fritidsverksamhet och idrott

Personer med funktionsnedsättning ska ha rätt till rekreation och idrott. Fritids- och idrottsanläggningar ska vara fullt tillgängliga. Borås Stad ska ta ansvar för att personer med funktionsnedsättning får samma rättigheter att delta i kulturlivet som alla andra.

Borås Stads arbetsmetoder

Det räcker inte med bättre tillgänglighet, bra service, stöd och hjälp om personer med funktionsnedsättning upplever att de inte bemöts med inlevelse och respekt. Bemötandet är en central fråga. Ett sätt att påverka detta är att genom personalutbildning göra personalen mer medveten om de funktionsnedsattas situation, behov och problem. Det handlar inte om engångsinsatser utan om något som behöver pågå löpande.

Programmet förutsätter fortlöpande kvalitetsutveckling och att brukarnas synpunkter kontinuerligt tas in. Tillgänglighetsaspekten måste finnas i förvaltningarnas upphandlingsarbete så att inte nya hinder skapas genom att otillgängliga varor och tjänster köps in.

Alla kommunens förvaltningar och bolag ska i budgetarbetet redovisa sina planer för ökad tillgänglighet och bättre bemötande av personer med funktionsnedsättning. Årsredovisningen ska visa vad som under året har gjorts. Detta markerar varje förvaltnings och bolags ansvar. Det gör också att detta program inte blir en engångsåtgärd utan något som förnyas fortlöpande.

Kommunala funktionshinderrådet

Kommunala funktionshinderrådet (KFR) är direkt underställt Kommunstyrelsen. Det är väsentligt att ledamöterna i KFR representerar funktionsnedsättningsområden; inte enskilda diagnosgrupper eller enskilda föreningar. Föreningarna ska engageras i beslut om planer

och program, eller som påverkar den ekonomiska eller sociala situationen för personer med funktionsnedsättning.

Borås Stad har funnit det lämpligt att använda följande begrepp för att dela in funktionsnedsättningar.

- Personer som har svårt att röra sig
- Personer som har svårt att höra
- Personer som har svårt att se
- Personer som har svårt att bearbeta och tolka information
- Personer som har svårt att tåla vissa ämnen.

Kontaktpersoner

I Borås Stad finns ett aktivt föreningsliv med stort engagemang. För att behålla och utveckla detta ska handikappföreningar få bidrag enligt regler som fastställs av Kommunfullmäktige.

Alla förvaltningar och bolag ska utse en tjänsteman som kontaktperson med ansvar för information till och samråd med föreningarna. Vissa förvaltningars/bolags verksamhet har mer anknytning till frågor om tillgänglighet, delaktighet och jämlikhet. Dessa förvaltningar/bolag ska systematisera sina kontakter med föreningarna genom samverkansgrupper.

Tillgänglighetsdatabas

I januari 2007 anslöt sig Borås Stad till Västsvenska Turistrådets tillgänglighetsdatabas (TD). TD är framtagen av Handikappkommittén i samarbete med Västsvenska Turistrådet, den samlade handikapprörelsen i Västsverige samt företag och kommuner i Västra Götaland. Syftet med TD är att ge tillförlitlig information om tillgänglighet för besökare med funktionsnedsättning, så att varje besökare själv kan avgöra om besöksmålet har den tillgänglighet som just denne är i behov av. Det är viktigt att den funktion som idag finns blir permanent.

Teletal

Borås Stad har tjänsten teletal, en funktion för att underlätta telefonkontakter. Teletal kan ge minnestöd för personer som har svårt att komma ihåg, talstöd för personer med otydligt tal, anteckningsstöd för personer med läs- och skrivsvårigheter, samt blindskrift för synskadade.

Övrigt

Personer med syn- eller hörselskador, utvecklingsstörning eller läs- och skrivsvårigheter behöver information som är anpassad till deras funktionsnedsättning. För att underlätta för dem och för anställda att hitta information om hjälp och stödåtgärder, om tillgänglighet, om funktionshinder, om föreningar och myndigheter på detta område ska kommunen bygga upp en samlad information som kan nås via kommunens webb. Allmänheten ska också kunna få hjälp på kommunens bibliotek med att få fram denna information, som vid

behov kan tas fram i skrift, punktskrift eller ljudband, alltså på ett sätt som är anpassat till funktionshindren.

Borås Stad ska arbeta för att organisationer och näringsliv uppmärksammar personer med funktionsnedsättning och deras behov, och vikten av ett gemensamt ansvar för ökad tillgänglighet, förändrad attityd och bra bemötande.

Utvärdering och revidering

Ett säkert underlag för att bedöma hur väl planens mål förverkligas kräver en kontinuerlig utvärdering.

Från och med 2002 ska varje nämnd och bolag redovisa vad de under budgetåret avser att göra för att öka möjligheterna till delaktighet och jämlikhet för människor med funktionshinder. I årsredovisningen ska de sedan redovisa vilka åtgärder de faktiskt gjort. Det kommunala funktionshinderrådet har i uppdrag att granska denna redovisning och ge Kommunstyrelsen kommentarer och förslag. Detta system ger en löpande utvärdering av vad som görs.

Även arbetet med åtgärdsplaner ska redovisas i årsredovisningen. Åtgärdsplanerna följs årligen upp av kommunala funktionshinderrådet. Rådet har även ansvar för att nya åtgärdsplaner tas fram.

Under 2013 ska programmet revideras.

Bakgrund

FN:s standardregler

År 1993 antog FN:s generalförsamling standardregler för att tillförsäkra människor med funktionsnedsättning jämlikhet och delaktighet. Det finns 22 regler, de är dock inte juridiskt bindande.

FN:s konvention

Internationella konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning antogs av FN:s generalförsamling den 13 december 2006. Konventionen innehåller 50 artiklar, varav cirka hälften är så kallade rättighetsartiklar. Konventionen är ett viktigt måldokument i det fortsatta arbetet.

Nationell handlingsplan

Riksdagen antog den 20 maj 2000 propositionen ”Från patient till medborgare - en nationell handlingsplan för handikappolitiken”.

Arbetet ska enligt denna handlingsplan särskilt inriktas på

- att identifiera och undanröja hinder för full delaktighet i samhället för människor med funktionsnedsättning
- att förebygga och bekämpa diskriminering mot personer med funktionsnedsättning
- att ge barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning förutsättningar för självständighet och självbestämmande.

Av propositionen framgår att fram till 2010 är tre arbetsområden särskilt prioriterade:

- att handikapperspektivet genomsyrar alla samhällssektorer,
- att skapa ett tillgängligt samhälle, samt
- att förbättra bemötandet.

Den nationella handlingsplanen innebär bl a att statliga och kommunala myndigheter ska integrera handikapperspektivet i sin verksamhet och vara ett föredöme när det gäller att göra verksamhet, information och lokaler tillgängliga. Bemötande handlar enligt planen inte bara om mötet mellan människor utan även om hur samhället i lagar, resursfördelning m m visar synen på personer med funktionsnedsättning.

Plan- och bygglagen

Som ett led i att skapa ett tillgängligare samhälle skärptes i juli 2001 Plan- och bygglagen när det gäller befintliga lokaler och platser. Boverket har sedan gett ut föreskrifter om undanröjande av enkelt avhjälpta hinder till och i befintliga lokaler dit allmänheten har tillträde och på allmänna platser. Höga trösklar, dålig belysning, höga trottoarkanter, bristfälliga skyltar är exempel på hinder som ska bort.

Reglerna om tillgänglighet och användbarhet vid nybygge gäller för tomter, bostäder, arbetslokaler och lokaler dit allmänheten har tillträde. Det som ändras i en byggnad ska vara tillgängligt för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga.

Riktlinjer och standard

Västra Götalandsregionens riktlinjer och standard är grunden för arbetet med fysisk tillgänglighet i Borås Stad.

Handisam

Den 1 januari 2006 inrättades Myndigheten för handikappolitisk samordning, Handisam. Myndighetens ska främja att den nationella handlingsplanen genomförs effektivt.

Definitioner

Funktionshinder - begränsning som en funktionsnedsättning innebär för en person i relation till omgivningen. Exempel är svårigheter att klara sig själv i det dagliga livet, bristande delaktighet i arbetslivet, i sociala relationer, i fritids- och kulturaktiviteter, i utbildning och i demokratiska processer. Det handlar framförallt om bristande tillgänglighet i omgivningen.

Funktionsnedsättning - nedsättning av fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga. En funktionsnedsättning kan uppstå till följd av sjukdom eller annat tillstånd, eller till följd av en medfödd eller förvärvad skada. Sådana sjukdomar, tillstånd eller skador kan vara bestående eller övergående.

Tillgänglighet är ett begrepp för hur pass väl en verksamhet eller lokal fungerar för människor med funktionsnedsättning. Det innefattar lokalers fysiska beskaffenhet, tillgången till information, och bemötande.

Delaktighet innebär i detta sammanhang att människor med funktionsnedsättning blir fullt delaktiga i samhällslivet

Jämlikhet innebär alla människors lika värde.

Arbetet med detta program

Kommunstyrelsen har beslutat om en revidering av handikappplanen som antogs 2001. En projektgrupp har haft ansvaret för revideringen. Handikappkonsulent, tjänsteman från Kommunledningskansliet samt tre representanter från Handikappföreningarnas Samarbetsorgan (HSO) har ingått i projektgruppen och träffats regelbundet under ett år. Hösten 2008 har projektgruppen inbjudit till dialogmöten med brukare och tjänstemän. Synpunkterna från dessa möten har varit grunden för arbetet och det föreslagna programmet.

Mer information

- FN; s standardregler, www.regeringen.se/sb/d/1928/a/18527
- FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, Fritzes,
- Mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning Prop. 2008/09:28, <http://www.regeringen.se/sb/d/1928/a/18527>
- Nationell handlingsplan för handikappolitiken, www.regeringen.se
- Lagen om enkelt avhjälpna hinder, www.boverket.se
- Agenda 50, www.hso.se
- Design med omtanke, www.designmedomtanke.com
- Bokvämt, www.boras.se/bokvamt.
- Västra Götalandsregionen, Riktlinjer och standards, www.vgregion.se/Regionkansliet/Avdelningen-funktionshinder-och-delaktighet/Tillganglighet/Riktlinjer-och-standard

BORÅS STAD

POSTADRESS 501 80 Borås BESÖKSADRESS Stadshuset, Kungsg. 55
TEL 033-35 70 00 E-POST boras.stad@boras.se WEBBPLATS boras.se